

Zaklad, za katerega je vsaka motnja lahko usodna

Zavarovane rastline ogrožajo ljudje s fotoaparati na pametnih telefonih, lovci na rastline in neprijeti psi

Ste vedeli, da tako **velikonočnico** kot **klusijev svišč** oziroma **encijan plenijo lovci na rastline**? In da je **veliko ljudi za eno samo fotografijo zavarovanih slovenskih rož pripravljanih pomendrat** mnogo manjših primerkov ali celo cvetov odrasle rastline? Kljub informativnim tablam o primernem ravnanju, kljub varovalnim ograjam ob rastiščih in fizičnemu varovanju se uničevanje teh dveh cvetlic nadaljuje. **Planinska zveza Slovenije** zato opozarja, da sta omenjeni rastlini tik pred izginotjem.

V Boletini in na Boču ravnokar začenja cveteti **velikonočnica**. Ko razpre svoje vijoličaste cvetove, domačini tam organizirajo dežurstva. Tako skrbijo za ohranitev te ogrožene rastlinske vrste, ki jo najdemo le še na štirih rastiščih v Sloveniji. Na Lovrencu pri Lisici bo aprila zacvetel klusijev svišč oziroma encijan, znan po svoji modri barvi. Tam so primer večjega plenjenja omenjene cvetlice opazili oktobra 2017. Šestdeset izkopnih mest je bilo dokaz organiziranega ropanja te zavarovane rastline, kar je kaznivo dejanje.

Strokovni svetovalec Komisije za varstvo gorske narave **Planinske zveze Slovenije Dušan Klenovšek** je pojasnil, da je **velikonočnica** stepska vrsta rastline. Na Boču in Ponikvi tako še zdaleč ne raste v optimalnih pogojih. Zato je lahko zanjo vsaka motnja usodna. »Zavedati se moramo, da je čisto nedolžno občudovanje s fotografiranjem lahko usodno za takšno rastlino ali celo za celotno rastišče. Ko skušamo fotografirati en izbran primerek **velikonočnice**, lahko pohodimo manjše primerke, ki

še ne cvetijo, a tudi odrasle primerke. **Velikonočnica** ne propade le v primeru, če jo izkoplamo iz zemlje. Dovolj je že, če ljudje v dnevih cvetenja hodimo med temi cveticami.« Še ena težava so živali – psi, ki brez nadzora prosto vstopajo na rastišča in jedo cvetove **velikonočnice**.

Mislijo na denar, na naravo pozabijo

Naše zaščitene rastline so zanimive tudi za tujce, ki pridobivajo semena in izkoplavajo cele rastline, nato jih drago prodajajo v svojih državah. Zvončke in telohe, ki so pri nas še dokaj pogosti, je Slovenija ob vstopu v Evropsko unijo zavarovala. Teh rastlin je pri nas še dovolj, zato je režim varovanja pri njih blažji kot pri ostalih zavarovanih vrstah. Tovrstne rože lahko nabiramo za šopke, ne smemo pa jih izkopavati, presajati ali

nabirati njihovih semen. »V tujini, kjer so zvončki in telohe redki, so zelo iskani med ljubitelji. Čebulica navadnega zvončka lahko v Avstriji, Angliji, Švici, Nemčiji, Skandinaviji ali na Japonskem doseže ceno sto in več evrov.«

Predpisi in fizično varovanje ljudi ne odvrnejo od tega, da ne bi preplezali ograj in si rastlin ogledali od blizu. Brez truda planinskih in turističnih društev, ki rastišča varujejo, primerno kosijo in odstranjujejo grmovje, bi tovrstne rože izginile.

Opozorimo ali pokličemo policijo

Kadar vidimo neprimerno ravnanje, je prav, da človeka opozorimo, naj tega ne počne. Pri tem moramo paziti na lastno varnost. Početje ljudi lahko posnamemo in kršitve prijavimo policiji. Slednja se ne odziva, če jo k temu ne

pozovemo, pravi Klenovšek. »Policisti v opisu delovnih nalog seveda nimajo hoje po travnikih in opazovanja ljudi, če se ti primerno obnašajo. Zato morajo posamezniki, ki neprimerno ravnanje opazijo, to prijaviti.« Neprimerno ravnanje z zaščitnimi rastlinami je namreč kaznivo dejanje.

Dokler bodo domačini tamkajšnje rastline ali živali imeli za svoje in bodo ponosni nanje, bo to najbolj uspešna zaščita. Ljudje namreč ne dovolijo, da bi kdo ogrožal njihovo naravo, kaj šele, da bi roža ali žival izginila zaradi obiskovalcev. Lahko pa po zaslugi takšnih naravnih danosti tudi nekaj malega zaslužijo, če organizirajo vodstva, pripravijo spominke ali kaj podobnega.

TINA STRMČNIK
Foto: Robert Gajšek

V Boletini pri Ponikvi je največje rastišče velikonočnice v Sloveniji, za njeno ohranitev se tako kot na Boču trudijo prostovoljci. (foto: Robert Gajšek)

